

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญและปัญหา

ในปัจจุบันเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการศึกษา และด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ทำให้การสื่อสารด้วยข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้โลกเหมือนไร้พรมแดน ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขัน ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างหลากหลายสามารถ แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วประกอบกับการแข่งขันที่ รุนแรง ภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการอยู่รอดในองค์กร ถ้าหากองค์กรใดที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ องค์กรนั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีความรู้ความสามารถ ในอันที่จะพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับและ ทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2551 - 2555) ได้เสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2555 ด้านที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถ้าสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพย่อมจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกคน ให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณธรรมและสำนึกความเป็นไทย โดยเน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดวิเคราะห์ เชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความถนัดและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคส่วนอื่น ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติในช่วงเวลาที่กำหนด ในการนี้ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 ได้กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่เสนอแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาและแผนพัฒนาการอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติโดยยึดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญาพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการด้านต่าง ๆ ของแผนฯ และกำหนดกรอบแนวคิด และเป้าหมายไว้ดังนี้ กรอบแนวคิด : แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬา กับ การศึกษาทุกระดับ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศ และเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานตามแผนฯ เป็น 2 ระยะ คือ (1) ระยะแรก (พ.ศ. 2552 - 2554) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ (2) ระยะที่สอง (พ.ศ. 2555-2559) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยมีการกำหนดเป้าหมายการนำแผนสู่การปฏิบัติเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณไว้ดังนี้ เป้าหมายเชิงคุณภาพ : เมื่อสิ้นสุด แผนฯ ในปี 2559 การพัฒนาการศึกษาของประเทศบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังนี้

- 1) คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ
- 2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้มีการสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีสุขภาพ ประชาชน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
- 3) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษา และเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนรวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและกับนานาชาติมากขึ้นอันจะนำไปสู่ความสามารถใน การร่วมมือและ

แข่งขันของประเทศ และการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุขมีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 2 - 9)

การบริหารการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจะดำเนินไปได้ต้องอาศัยบุคคลสำคัญในการดำเนินการจัดการกิจการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญจะต้องบังคับบัญชาบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก ในการกำกับ นิเทศ ติดตามการสอนของครู และจะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์และเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร รวมทั้งพัฒนาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษابรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาของชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน โดยจะต้องปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (ประเสริฐ เนียมแก้ว, 2555)

ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาถือว่ามีสำคัญต่อการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษาสามารถนับว่าเป็นประโยชน์ต่อครู เพราะว่าการนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน สนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด ช่วยครูให้ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุ อุปกรณ์การสอน และรับเอาวิธีการใหม่ ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย ช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม และชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการ ความน่าเชื่อถือ และความเป็นวิชาการของครูคนนั้นได้เป็น

อย่างดี และการนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ท้าทายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมิน ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำนาย และช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2550)

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญของผู้บริหารภายใต้ระบบและกลไกที่หลากหลายที่มีผลคุณภาพภายในของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษารวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์และกลวิธีที่จะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานคุณภาพภายในของโรงเรียนและการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยเฉพาะต่อผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในบรรลุเป้าหมาย สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริม

สนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ได้กำหนดประเด็นเนื้อหาที่จะทำการวิจัย ดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และ 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา และผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศงาน และกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศภายใน และ 5) การประเมินผลการนิเทศ และการรายงานผล

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,245 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 291 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน พิสนุ พงศ์ศรี, 2552 : 108 - 109)

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

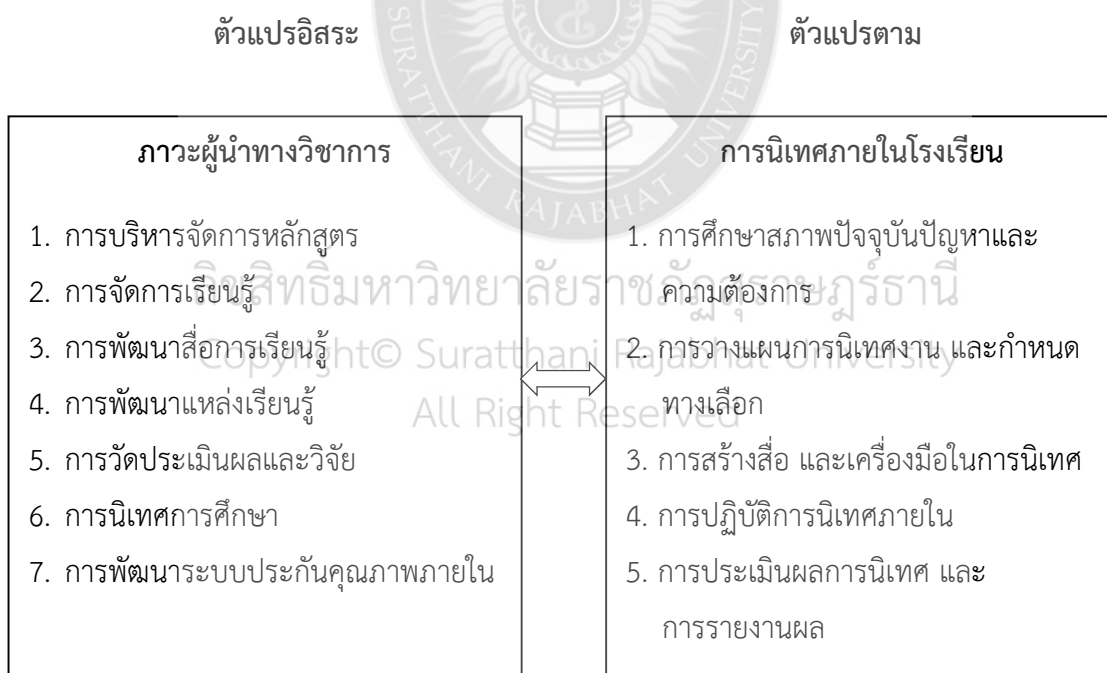
1. ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การวัดประเมินผล และวิจัย 6) การนิเทศการศึกษา และ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

2. ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน

ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศงาน และกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศภายใน และ 5) การประเมินผลการนิเทศ และการรายงานผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากนักวิชาการเอกสารและงานวิจัย ประกอบด้วย สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 188 - 190) Hoy & Hoy (2003) ศศิธร บุตรเมือง (2555) วันเพ็ญ มีชัย (2557) ภัทรวดี อุ๋นวงษ์ (2556) และกมล ตราชู (2556) และการสังเคราะห์การนิเทศภายในโรงเรียน จาก Luther Gulick (2012) Harris (1985) Lussier (2007) กรองทอง จิระเดชากุล (2550) เอกนรินทร์ บุญยะโพธิ์ (2557) ภัทราวลัย ลีนโป (2557) อรรถพร เกตุแก้ว (2558) ซึ่งผู้วิจัยจึงนำแนวคิด ทฤษฎีและผลวิจัยที่เชื่อมโยงกันนี้มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา มีความสัมพันธ์กันทางบวก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ภาวะผู้นำ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้นำ ที่มีในการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครองใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุน โน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้

2. **ภาวะผู้นำทางวิชาการ** หมายถึง หน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

3. **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง คุณลักษณะและบทบาทของผู้บริหารที่แสดงถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครู เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาและบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและวิจัย การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

3.1 **ด้านบริหารจัดการหลักสูตร** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การสนับสนุนการสอนของครู โดยจัดหาเอกสาร หลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสื่อ การเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อ การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนด การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

3.2 **ด้านการจัดการเรียนรู้** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ การจัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร และแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการสอน การส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในและนอกสถานที่ เป็นต้น

3.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบายกระตุ้นการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศ (ICT) ส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้ครูศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ ของสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

3.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียงโดยเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้แหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษา ให้ครูศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

3.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา การให้คำ แนะนำ คำปรึกษาครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ส่งเสริมให้ครูวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัยของครูทั้งภายในและนอกสถานศึกษา เป็นต้น

3.6 ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำแก่บุคลากรด้านวิชาการ การจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครู มีโอกาสพัฒนาการเรียนการสอน การดูแล ส่งเสริม นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด เป็นต้น

3.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพ จัดทำแผนพัฒนา การศึกษาจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในการที่จะช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำกับครูผู้รับการนิเทศและบุคลากรทางการศึกษา

ให้พัฒนาการเรียนการสอนการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาและประสบผลสำเร็จได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาทำการสำรวจความต้องการของครู ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาโรงเรียน สภาพห้องเรียน สภาพแวดล้อมทั่วไป สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดทำแฟ้มข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประชุม วิเคราะห์ ข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาลำเรียนพัฒนาคุณภาพหรือยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น

4.2 การวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก หมายถึง กระบวนการในการเตรียมข้อมูลเพื่อวางแผนการนิเทศ โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างสื่อเครื่องมือสำหรับการนิเทศ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ การวางแผนการกระจายทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา เผยแพร่แผนปฏิบัติการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ การประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ จัดกิจกรรมการนิเทศภายใน การประสานงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด

4.3 การสร้างสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ คือ กระบวนการในการพิจารณาข้อมูล การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเลือกสื่อและเครื่องมือเพื่อตรวจคุณภาพการศึกษามีการศึกษารายละเอียดของสื่อและเครื่องมือมีลักษณะเฉพาะจุดดี จุดเด่น ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามวัตถุประสงค์และรูปแบบที่กำหนดไว้ จัดสรรงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อ เครื่องมือ มีการทดลองใช้สื่อ เครื่องมือก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง ปรับปรุงให้มีความบกพร่องน้อยที่สุด จัดเตรียมเอกสารหรือสื่อต่าง ๆ ให้พร้อม ผู้รับการนิเทศใช้สื่อ เช่นคู่มือครู แผนการสอน ชุดการเรียน คู่มือครู แผนการสอน ชุดการเรียน แบบเรียน และประเมินผลการใช้สื่อ เพื่อการเรียนการสอน ผู้รับการนิเทศต้องพัฒนาสื่อให้ดียิ่งขึ้น เพราะจะช่วยให้การนิเทศการศึกษา การบริหารงานโรงเรียน ตลอดจนการเรียนการสอน ดำเนินการไปอย่างเรียบร้อย

4.4 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการชี้แจงให้คณะครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศ ดำเนินกิจกรรมการนิเทศโดยตรง และโดยอ้อม ประชุม ปรึกษาหารือหลังการจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน สร้างขวัญและกำลังใจ ให้ครู กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพ และการปฏิบัติการนิเทศ

4.5 การประเมินผลการนิเทศ และการรายงานผล หมายถึง กระบวนการดำเนินการจัดเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ ให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน การประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการนิเทศไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรม เตรียมการตรวจสอบความพร้อมของผู้ประเมิน สรุปและรายงาน เพื่อสร้างและใช้เครื่องมือได้อย่างเหมาะสม รวบรวมข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงานผลการนิเทศเป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่การนิเทศภายในเป็นประจำทุกปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Copyright© Suratthani Rajabhat University
All Right Reserved